

Onder de achttien? Dan mag je straks geen alcohol meer kopen. Gemeenten moeten de regel handhaven, maar zijn ze er klaar voor?

STEPHAN BOL BEELD CHRISTIAAN ZIELMAN

Controle is sluitstuk alcoholbeleid

De controle op alcoholverkoop aan jongeren is nog niet op orde. Gemeenten zijn er met ingang van dit jaar verantwoordelijk voor, maar op veel plaatsen is er nog weinig van te merken. Ze worstelen er nog mee. In de Gelderse Vallei ligt dat anders: daar hebben gemeenten de handen ineengeslagen.

Volgens de wet mag er geen alcohol verkocht worden aan jongeren onder de zestien jaar, en begin volgend jaar niet meer aan jongeren onder de achttien jaar. Lokale overheden moeten actief controleren of horeca en supermarkten de alcoholwet niet overtreden. Ze hebben de verantwoordelijkheid voor het handhaven van de Drank- en Horecawet overgenomen van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit.

'Steeds meer horecaondernemers weten dat het niet mag, maar nog altijd wordt er alcohol aan jongeren onder de zestien jaar verstrekt. Grote problemen zien we ook bij evenementen, sportverenigingen en supermarkten', zegt Henk Vreeswijk, wethouder van de gemeente Scherpenzeel. 'Als er vijftig man tegelijk bij de bar staan, is het lastig om op leeftijd te controleren.'

matiging

Vreeswijk is bestuurlijk coördinator van FrisValley, een alcoholmatigingsprogramma van de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Rhenen, Renswoude, Scherpenzeel, Veenendaal, Wageningen en Woudenberg. Deze gemeenten begonnen vier jaar geleden met voorlichting en regelgeving. Nu moeten ze ook controleren of iedereen zich eraan houdt. Een team van zeven buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) is in de Gelderse Vallei met deze taak belast. De boa's zijn voortvarend aan de slag gegaan. Ze hebben tot september zeker 245 controles uitgevoerd en 95 overtredingen geconstateerd. Zeven alcoholverstrekkers en 28 jongeren kregen een boete. Anderen kwamen er met een waarschuwing vanaf. Vreeswijk: 'De boa's onderhouden in hun eigen gemeente een goede relatie met de horeca, waar zij zorgen dat de alcoholregels worden nageleefd. De daadwerkelijke controle doen vaak de boa's uit de andere

gemeenten, die minder herkend worden, zodat zij onbevooroordeeld kunnen berispen.' Het succes waarmee gemeenten de alcoholcontrole oppakken, verschilt sterk, zegt Wim van Dalen, directeur van STAP, het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid. 'Gemeenten die al eerder samenwerkten bij hun alcoholpreventiebeleid, zoals FrisValley, zijn goed aan de slag gegaan. Er zijn ook gemeenten die zeggen dat ze volgend jaar pas beginnen met nieuw beleid.' Die houding vindt Van Dalen onbegrijpelijk, maar een middel om actie af te dwingen ontbreekt. 'Gemeenten moeten de horeca controleren, maar niemand controleert de gemeenten.'

convenant

'De laatste paar maanden komen steeds meer gemeenten in beweging', signaleert Feije Dillema, directeur Bureau Horeca Bijzondere Wetten (BHBW). Dillema is oud-controleur bij de Voedsel- en Warenautoriteit en heeft convenanten ontwikkeld die gemeenten kunnen invoeren, waardoor zij ontlast worden bij hun handhavingstaak. Vorige maand presenteerde hij het succes van een proef in Weststellingwerf, waar supermarkten zich committeerden aan de alcoholregels en hun winkels openstelden voor mysteryshoppers: jongeren onder de zestien jaar die zes keer langskomen om te controleren of de alcoholverkooper hun drank meegeeft. Bij elke overtreding zouden de supermarkten een deel van hun inleg van 690 euro verliezen. Deelnemende ondernemers hoeven niet te vrezen voor controles door boa's, die veel hogere boetes kunnen uitdelen. In deelnemende supermarkten bleken jongeren onder de zestien in 27 procent van de gevallen alcohol mee te krijgen. In omliggende gemeenten gingen supermarkten bij 91 procent van de bezoeken in de fout. Weststellingwerf bespaart met deze werkwijze op jaarbasis zeventigduizend euro doordat minder geld uitgegeven wordt aan toezichthouders. Het succes blijft volgens Dillema niet onopgemerkt. Zestig gemeenten willen aan de slag met het convenant en na publicatie van de successen

vorige maand, staat zijn telefoon roodgloeiend. 'Ook horeca en supermarkten zijn enthousiast en benaderen gemeenten of zij ook zo'n convenant willen sluiten.' Vreeswijk, coördinator FrisValley in de Gelderse Vallei, heeft zijn bedenkingen bij deze methode. 'Alcoholtoezicht is juist naar gemeenten gedecentraliseerd, zodat zij beleid kunnen stelen op de lokale situatie. Dan ga je dat niet weer uitbesteden aan een landelijk bureau.' Ook de belofte dat deelnemers geen controle en dus geen hoge boete kunnen krijgen, vindt hij ongelukkig. 'Zeker in het begin mag er waar nodig een forse boete op overtredingen staan.'

Volgens STAP-directeur Van Dalen moeten gemeenten niet denken dat ze klaar zijn na het sluiten van een convenant met alcoholverkoopers. 'Maar ik zie liever dat gemeenten dit invoeren, dan dat ze helemaal niets doen.' Van Dalen hamert erop dat er forse sancties op overtredingen moeten staan. 'Anders heb ik weinig vertrouwen in het succes.' Dillema stelt dat ondernemers hun handtekening niet willen zetten onder een convenant als hier hoge sancties tegenover staan. De resultaten van de naleving van zijn convenanten spreken volgens hem voor zich. 'Het doel van het handhavingsbeleid moet zijn dat de naleving van de wetgeving wordt bevorderd, niet dat er zo veel mogelijk boetes worden uitgedeeld.'

goed verhaal

Wat is er de meerwaarde van dat gemeenten nu de alcoholwetgeving controleren? Vreeswijk is vooral blij dat gemeenten naast hun voorlichtende activiteiten om alcoholgebruik terug te dringen, de naleving van die boodschap ook actief en gericht kunnen controleren. De nieuwe controlerende bevoegdheid is daarmee het sluitstuk van het al bestaande alcoholbeleid. 'Handhaving is belangrijk, maar zonder een goed verhaal van voorlichters erbij, heeft het geen zin. Wij zetten in op verantwoordelijkheid van ouders en zetten ook kerken en sportclubs in om jongeren bewust te maken van de gevaren van alcohol.' ♦



Bezoekers van het Fuze Festival. Opsporingsambtenaar René Abbink: 'Vandaag controleer ik vooral de alcoholverstrekkers.'



'Zonder een goed verhaal van voorlichters heeft handhaving van alcoholregels geen zin.'